

Ieromonah Macarie Marchiș

BĂRBATUL ȘI FEMEIA

Întrebări și răspunsuri

Traducere din limba rusă

Florentina Cristea

EDITURA EGYMENITA

2018

Cuprins

Din partea editurii	5
Introducere	9
Dragostea în afara familiei	14
Cugetări despre căsătorie	31
Dragostea și îndrăgostirea	67
Ocrotirea duhovnicească	78
Despre intimitatea conjugală	93
Câteva cuvinte despre frumusețe	103
Familia în pragul pieirii	110
Falsa evlavie	127
Părinții și copiii	142
Despre autor	181

Dragostea în afara familiei

Pe pământul dumneavoastră, cu banii dumneavoastră ați construit o fabrică, în cuptoarele căreia arde cărbunele din mina aflată în apropiere. Cărbunele conține un amestec considerabil de sulf și pe coșul fabricii zi de zi iese un fum gros, închis la culoare. Acest fapt – dacă evenimentele se desfășoară într-o țară civilizată – neapărat va avea pentru dumneavoastră cele mai triste urmări, inclusiv banca acuzațiilor. Și, dacă veți începe să strigați la judecător: „Cine ce treabă are cu fumul? Ale cui interese sunt încălcate?” – să nu credeți că soarta vi se va ușura.

Nu vă grăbiți să citiți din manuale, cum că emanațiile sulfuroase în aer le fac oamenilor rău, ci mutați acele ceasornicelor cu două sute de ani în urmă. Atunci focurile din cuptoarele dumneavoastră ar arde fără nici o opreliște, aducându-vă venituri dumneavoastră și bunăstare muncitorilor dumneavoastră, iar, dacă cineva v-ar face reclamații, aducând spre confirmarea lor date anatomo-patologice sau formule chimice, dumneavoastră cu conștiința curată i-ați arăta aceluia ușa și... n-are decât să nascocoască mai departe...

Iată, aceasta a fost introducerea: ea nu se referă la moralitate, ci doar amintește faptul că judecățile noastre cu privire la păzirea și încălcarea intereselor

oamenilor, în primul rând, sunt schimbătoare și, în al doilea rând, nu întotdeauna sunt clare. În realitate, cui i-ar fi putut trece prin minte cu două sute de ani în urmă că fumul de pe coșul fabricii face cu adevărat rău sănătății? Iar astăzi în aceleași țări civilizate – din rândul cărora, nădăduiesc, în ultima vreme face parte și Rusia – sunteți amendat cu o sumă nicidecum simbolică pentru fumatul în locurile publice. Și plângerile cu privire la îngrădirea libertății personale nu vă sunt de nici un ajutor.

Iar acum să trecem la esența lucrurilor. Să zicem că eu sunt foarte strâmtorat cu banii și apropiații mei, pe care eu îi iubesc sincer, suferă din pricina sărăciei. Planuri, idei, înclinații am din belșug, dar nu le pot realiza: nu am bani. Și deodată mă întâlnesc cu cineva, neînsemnat la vedere și ca mod de viață, dar care posedă o bogăție considerabilă. Și atunci iau toporașul și, spărgându-i acestui om neînsemnat țeasta, îmi îndrept dintr-odată situația materială.

Nu uitați că în acel sistem de idei, din care și-a scos Rodion Raskolnikov² ideile sale, „eu” sunt un supraom, un *Über-mensch*, un stăpânitor al lumii, care „are dreptul să calce peste”, iar bătrâna și ceilalți sunt doar niște păduchi, gândaci, praf și cenușă și nimic mai mult. Când primăvara omorâți un țânțar seara, nu vă trece prin minte că „faceți rău” unei insecte

² Rodion Romanovici Raskolnikov este personajul central al romanului *Crimă și pedeapsă*, scris de Feodor Dostoevski. Numele Raskolnikov derivă din rusescul „raskolnik”, semnificând „schismatic”.

nevinovate? Și chiar și să apară acest gând – ce nenorocire poate fi, țăntarii, oricum, sunt o puzderie în jur și unul chiar mi s-a înfipt în obraz.

Acestea nu sunt deloc absurdități, nu sunt niște sofisme sterile, cum li se poate părea unora. Friedrich Nietzsche, cel mai tânăr contemporan al lui Dostoievski, le-a introdus într-un sistem filozofic bine alcătuit și în scurt timp „luminatul” colonizator european le-a introdus în obiceiul de a încerca eficacitatea focului de mitralieră pe reprezentanții „rasei inferioare”. Ce roade a adus acest lucru în secolul XX și ce preț s-a plătit pentru ele – cred că nu este nevoie să vă aduc aminte.

Cum poate fi contrazis Raskolnikov? Dacă omul este un produs al evoluției maimuței, este inutil să îl contrazicem: în realitate, există felurite rase și la animale, printre care și la cai. Pe unii călăresc voinicește generalii, pe alții sunt cărate gunoaiile... Și numai dacă valoarea omului este aceea de chip al lui Dumnezeu, pecetluit în el de Creator, dacă fiecare dintre noi este creat pentru Cer și pentru fiecare s-a vărsat Sângele Mântuitorului pe Golgota – numai atunci se descoperă cu toată claritatea și în toată grozăvia ei minciuna rasismului, a nazismului și a „teoriilor” asemănătoare lor.

Tot la fel, cuvânt cu cuvânt, se descoperă minciuna despre relațiile a doi oameni maturi, liberi, care se iubesc unul pe celălalt, nelegați de lanțurile conjugale.

Orice morală este întemeiată pe convingeri religioase. Filozofii atești au încercat să combată această teză timp de două sute și ceva de ani și abia acum, se pare, s-au trezit. Înlăturați baza religioasă și veți obține

rezultate, ca Raskolnikov, Șigalev, iar după ei – marșul triumfal al diviziei SS pe drumurile Europei. Și uitați-vă acum dacă din această cauză există în viața noastră mai multă îngăduință, bunătate și iubire!

În detrimentul sănătății cărui om anume este fumul de pe coșul fabricii sau fumul țigării? Nu se știe, principalul este alt lucru: otrăvirea mediului înconjurător într-o măsură sau alta este dăunătoare pentru toți. Tot așa crima împotriva legii morale este pierzătoare *în sinea sa*: ea rănește și pierde sufletul criminalului, al complicilor lui, al victimelor lui și al tuturor celor din jur. Dacă un recidivist a crescut în mediul hoților și al asasinilor, crimele lui nu devin mai puțin dăunătoare pentru el însuși. Și, dacă cei care se numesc „majoritate covârșitoare” nu văd nici un rău în iubirea furată (în legătura din afara căsătoriei) și în uciderea căsătoriei, aceste crime nu devin mai puțin dăunătoare *pentru ei înșiși* – oricât de mult s-ar mângâia ei cu gândul că sunt atât de mulți.

„Care este cel mai îngrozitor moment al zilei? – a spus odată o femeie, destul de prosperă și fericită, dar care cu tristețe și durere își amintea de anii pe care îi trăise. – Dimineața, firește... Te trezești și primul gând, care îți vine în minte, este: de ce se află *acest om* în patul meu? Pentru ce este el aici? *Pentru ce sunt eu aici?* Să fug... unde?”

Pedeapsa pentru crimă îi ajunge din urmă nu numai pe cei care pentru confirmarea „dreptului” lor sparg țeasta unei bătrâne cămătărese; și nu este deloc obligatoriu să cazi în brațele desfrâului – clinic sau

penal – ca să simți greutatea pedepsei pentru crimele săvârșite împotriva dragostei. Este de ajuns gustul amar, amețitor al nerușinării, simțit după câteva „romane ușoare” sau una-două „căsătorii de probă”, când în fiecare dimineață te năpădesc gânduri, care te obsedează, cu privire la următoarele probe... Apoi oamenii se căsătoresc, își „păzesc familia”, își „rabdă soțul (soția)”, „trăiesc ca toată lumea”, dar noaptea câteodată se face iarăși simțită învechita lor rană:

„În cugetul meu trist, noian de vise,

Sfâșietoare gânduri s-au ivit.

Iar amintirea iese din abise

Rostogolindu-și ghemul nesfârșit.

Și recitindu-mi viața mea în silă

Blestem și mă cutremur, plâng amar,

Dar rândurile triste de pe filă

Răsar prin pânda lacrimilor iar.”

(A.S. Pușkin, *Amintire*)

Citiți mai cu atenție ultima frază: aș vrea să spăl cu lacrimi vechile rânduri ale vieții mele, dar, vai, nu sunt în stare. Pe ele, pe aceste rânduri triste ale fărădelegilor noastre, le spală numai Sângele lui Dumnezeu Însuși, Care a devenit Om pentru noi – dacă noi vom răspunde cu dragoste la dragostea Lui și vom urca împreună cu El pe Cruce (*Galateni* 2, 19-20; *1 Petru* 4, 1-2). Dar voi, împreună cu „majoritatea covârșitoare” (pe cine și pentru ce covârșește ea?; și pentru ce cedăm noi în fața acestei presiuni?), aveți altă

concepție despre dragoste, o vedeți „mai pe larg, mai simplu și mai natural”.

Și, când adierea vântului de dimineață atinge storul și la fereastră răsună corul păsărelelor, când trece primul troleibuz și zdrăngăne primul tramvai, când licărirea aurie a zorilor începe să încălzească siluetele amândurora și face să se distingă fiecare fir de păr din şuvițele împrăștiate pe pernă – atunci, întâmplător trezindu-vă și uitându-vă la icoana din colț, unde micuța flăcăruie a candeliei aproape că nu se vede în lumina noii zile, nu veți spune în chip abia auzit: „Mulțumesc...”, șoptind în urma numelui lui Dumnezeu un nume drag, doar de voi doi știut. Voi nu înțelegeți, nu simțiți că dimineața este un moment extrem de minunat, neasemuit și imposibil de redat, când, cu ochii încă închiși, îl simți alături de tine pe cel mai apropiat, iubit și unic om în această lume și cu lacrimi îi mulțumești lui Dumnezeu pentru dragoste – integră și curată, trecută, prezentă și viitoare.

– De ce sunt păcătoase nevoile firești ale omului, ca, de exemplu, sexul? Pentru ce i-a creat Dumnezeu pe oameni de sexe diferite și le-a dat atracția unuia față de celălalt, iar sexul nu îl îngăduie?

– Mai întâi despre cuvântul în sine. Cuvântul „sex” a venit la noi din limba engleză, în limba rusă el fiind perceput ca barbarism. În general, în sinea lor, cuvintele venite din alte limbi nu fac rău nimănui, însă invazia de astăzi în limbajul nostru a barbarismelor, cum este cuvântul „sex”, are un scop bine determinat. Oare, noi nu suntem în stare să vorbim în

rușește despre intimitatea sexuală? Dar nu, cuvintele agresive, pătrunzând în conștiința concetățenilor noștri nu foarte atenți, încetul cu încetul le dictează că normele moralității creștine s-au învechit și sunt înlocuite de altele noi, hollywoodiene.

Acum despre faptul în sine. Intimitatea sexuală nu este un păcat, ci, dimpotrivă, o binecuvântare și o bucurie atunci când bărbatul și femeia se află într-o situație clară – când sunt căsătoriți. Dar, când intimitatea sexuală devine o batjocură față de căsătorie, prezentă sau viitoare, o ruinare și o pierzare a căsătoriei și a personalității, atunci ea, firește, este un păcat.

Căsătoria, întemeiată și binecuvântată de Domnul, ajută la sporirea și înmulțirea iubirii între oameni. Dar oamenii, din păcate, abuzează de darurile primite și de aici apar nenumărate necazuri. De exemplu, aveți un automobil. Dacă este al dumneavoastră – minunat, veți avea de pe urma lui bucurii și foloase. Dar dacă l-ați furat – exact același automobil, numai că nu este al dumneavoastră, ci furat – veți avea de pe urma lui numai pagube și veți fi pedepsit așa cum se cuvine. Apropierea dintre sexe în afara căsătoriei este, de asemenea, un lucru furat.

– De ce este Biserica împotriva legăturilor din afara căsătoriei, iar în revistele pentru femei, pe care eu le citesc, se spune că nu este normal ca o femeie să nu aibă un bărbat? Majoritatea prietenelor mele se întâlnesc cu cineva și eu le invidiez. Chiar dacă ascund faptul că eu niciodată nu am avut un bărbat, întrucât mi-e rușine de aceasta, ele tot își dau seama.

– Prietenele dumneavoastră nu „se întâlnesc” cu cineva, ci „se culcă” cu cineva. Și aceasta este marea-marea lor nenorocire. Să îți păstrezi fecioria până la căsătorie este bine, pentru că a o pierde este un păcat greu, o crimă, o trădare față de Dumnezeu și de viitorul dumneavoastră soț (sau soție în cazul unui bărbat). Prin intermediul revistelor, care fac propagandă acestui păcat, satana își atinge țelul său: de a vă despărți de Hristos. A invidia păcatul și a vă fi rușine de virtute – nu este aceasta o trădare față de Mântuitorul?

Urma acestui păcat va rămâne în trupul dumneavoastră și în sufletul dumneavoastră, vă va distruge viața. Firește, noi nădăjduim că Mântuitorul în urma pocăinței noastre ne va ierta păcatele, însă necazurile, nenorocirile și suferințele, pricinuite de ele, va trebui să le răbdăm și noi, și cei apropiați ai noștri. Ca să evităm acest lucru, trebuie să Îl iubim pe Domnul și să împlinim voia Lui cea sfântă.

Dar, iată, votul fecioriei este cu totul altă problemă. Votul fecioriei, adică celibatul pe toată viața, îl depune omul numai la tunderea în monahism, la vârsta maturității, după o îndelungată și serioasă probă.

Depunând acest vot în alte condiții, riscați foarte mult: acest lucru nu trebuie făcut. Domnul vă va călăuzi, poate spre monahism, poate spre căsătorie, însă, în orice caz, trebuie să aveți intenția fermă de a nu greși, de a nu vă oferi trupul și sufletul spre batjocură satanei.

– Eu nu văd nimic rău în faptul că mă întâlnesc cu o fată. Ce este rău aici, cui îi face rău acest lucru?

— Dumneavoastră nu vă întâlniți cu ea, ci aveți o legătură desfrânată. Nu trebuie să vă mințiți singur. Tot minciună este să spuneți că nu vedeți răul pe care îl provoacă desfrâul. Jumătate din căsătorii se desfrâmă; dumneavoastră însuși scrieți că propriii dumneavoastră părinți sunt despărțiți; fata, cu care mai înainte „v-ați întâlnit”, stă ca pe ghimpi. Și dumneavoastră, dacă veți ajunge să vă căsătoriți, nu numai o dată veți scoate la iveală tăișul acestui rău cumplit — în dormitorul dumneavoastră conjugal, în inimile copiilor dumneavoastră, în propria dumneavoastră inimă.

Relația intimă este izvorul de energie al căsătoriei, însă la început căsătoria și apoi intimitatea. Să luăm, de exemplu, motorul. La început este fabricat, apoi este turnată în el benzina — și motorul funcționează datorită camerei de ardere internă. Dar, dacă motorul nu există, ci există numai benzina și noi îi dăm foc, ce se întâmplă atunci? Explozie, moarte.

— Ea se joacă cu mine ca pisica cu un șoarece pe jumătate sugrumat. Ba își ascunde ghearele, mă slobozește, zâmbește — și totul parcă este iarăși minunat și ea mă iubește. Iar altădată își întoarce fața de la mine, tace, se uită ca la un străin, mă împrășcă cu ironii, cu grosolăanii — și eu, pur și simplu, mor de durere de inimă. Ce să fac?

— Din scurta dumneavoastră scrisoare nu reiese clar despre cine este vorba și tocmai de aceasta depinde răspunsul rațional la întrebarea dumneavoastră. Dar, de făcut, trebuie făcut ceva, într-o astfel de situație nu trebuie să rămâneți nici dumneavoastră, nici ea.

(Luați seama totodată că în asemenea curse cad și femeile la fel ca și bărbații și că și ele trebuie la fel să caute ieșirea.) Dacă aceasta este soția dumneavoastră (sau logodnica, cu care căsătoria este deja un lucru hotărât), trebuie să apelați cât mai repede posibil la ajutorul cuiva: este necesară o forță exterioară, care să vă ajute, să scoată căsnicia dumneavoastră din capcană. Aceasta trebuie să fie o persoană care are în ochii ei o mare autoritate, dacă s-ar putea, mai în vârstă decât ea, dacă s-ar putea, un bărbat. Ideal ar fi preotul parohial, dar poate fi și altcineva.

Discuția cu ea o va începe prin faptul că o va asculta, va afla cum vede ea situația, iar apoi îi va relata cât de dăunătoare este pentru voi amândoi purtarea ei. Bine va fi după aceea să stați de vorbă în trei și va trebui să luați cu îndrăzneală asupra dumneavoastră o parte din vină pentru cele întâmplate (chiar dacă această vină nu există sau ea este extrem de mică) pentru a o ajuta în ceea ce privește pocăința și îndreptarea ei. Poate că în acest mod va trebui să discutați nu numai o dată și acest lucru nu va face decât să întărească înțelegerea și responsabilitatea voastră reciprocă.

Și cu totul altceva este dacă nu este vorba despre căsătorie (cel puțin, în ziua de astăzi). Aici o a treia persoană este mai degrabă de prisos: dumneavoastră trebuie să rezolvați singuri acest lucru. Încercați să găsiți momentul potrivit și să stați de vorbă cu ea cam tot așa cum am spus mai sus; mult depinde de acel calm și demnitate, cu care purtați discuția.